

**МОНГОЛ УЛСЫН ХӨДӨЛМӨР,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН САЙДЫН
ТУШААЛ**

2020 оны 06 сарын 26 өдөр

Дугаар 4/156

Улаанбаатар хот

Г

Хөдөлмөрийн зах зээлийг дэмжих туршилтын
хөтөлбөрийн хүрээнд жижиг зээлийн
хэрэгжилтийг зохион байгуулах,
зохицуулах тухай

Г

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.2, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас жижиг зээл олгох, түүнд батлан даалт гаргах, хүүг нөхөн төлөх, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх журмын 2 дугаар зүйлийн 2.3.6, 2.6, 2.7.4 дэх заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

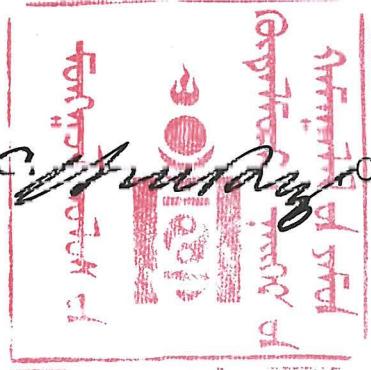
1. "Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих жижиг зээлийн төсвийг аймаг, дүүргээр хуваарилах аргачлал"-ыг нэгдүгээр, "Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх банк сонгон шалгаруулах удирдамж"-ыг хоёрдугаар, "Хөдөлмөрийн зах зээлийг дэмжих туршилтын хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх банктай байгуулах гэрээний загвар"-ыг гуравдугаар, "Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх банктай байгуулах гэрээний загвар"-ыг дөрөвдүгээр, "Жижиг зээлд хамрагдах хүсэлт гаргагчдыг сонгон шалгаруулах удирдамж"-ийг тавдугаар, "Зээлийн өмнөх сургалтын үлгэрчилсэн хөтөлбөр, зардлын жишиг"-ийг зургаадугаар, "Жижиг зээл хүсэгчийн санал болгож буй бизнесийн төслийн байгаль орчин, нийгэмд нөлөөлөх байдлыг үнэлэх аргачлал"-ыг долоодугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

2. Жижиг зээлийн хэрэгжилтийг зохион байгуулж, холбогдох тайлангийн маягтуудыг боловсруулан баталж, мөрдүүлэхийг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар /Т.Бадрахбаяр/-т үүрэг болгосугай.

3. Энэхүү тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Төрийн нарийн бичгийн дарга /Г.Өнөрбаяр/-д даалгасугай.

4. Энэхүү тушаал батлагдсантай холбоотойгоор Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2018 оны "Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих жижиг зээлийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, зохицуулах тухай" А/280 дугаар тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

САЙД С.ЧИНЗОРИГ

151200440

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын
2020 оны 6 дугаар сарын 26.-ны өдрийн
A/156, дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралт

Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих жижиг зээлийн төсвийг аймаг, дүүргээр хуваарилах аргачлал

Нэг. Зорилго

Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн жижиг зээлд зориулагдах төсвийг аймаг, дүүргээр оновчтой хуваарилахад энэхүү аргачлалын зорилго оршино.

Хоёр. Аргачлал

Жижиг зээлийн төсвийн аймаг, дүүргийн хуваарийг хөдөлмөрийн зах зээлийн статистик тоон мэдээлэлд үндэслэн, хувийн жингийн томьёоллын дагуу хийнэ.

Хүснэгт 1

№	Үзүүлэлт	Үнэлгээ	Эх үүсвэр	Нэлөөллийн хувь
1	Эдийн засгийн идэвхитэй хүн амын тоо	A1	YCХ-ны Ажиллах хүчиний судалгаа (өмнөх жилийн эцсийн үзүүлэлт)	20.0%
2	Ажилгүй иргэдийн тоо	A2	YCХ-ны Ажиллах хүчиний судалгаа (өмнөх оны жилийн эцсийн үзүүлэлт)	25.0%
3	Ядуу иргэдийн тоо	A3	ХХҮЕГ-ийн орлогыг орлуулан тооцох аргачлалаар авсан судалгаа. (сүүлийн судалгааны үзүүлэлтээр)	25.0%
4	Өмнөх хоёр жилд ХЭДС-аас жижиг зээл, санхүүгийн дэмжлэг хүссэн хүмүүсийн тоо	A4	1. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагаас жижиг зээл авахаар банкинд хандсан бичиг гаргуулсан, санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдах төсөл ирүүлсэн иргэний нийт тоо 2. Хөтөлбөр хэрэгжиж эхэлснээс хойших жилүүдэд жижиг зээл авахаар банкинд хандсан бичиг гаргуулсан иргэдийн оронд зээлийн өмнөх сургалтад хамрагдсан иргэдийн тоог нэмнэ.	30.0%

Хүснэгт 1-д дурдсан тоон мэдээллийг ашиглан доорх томьёоллын дагуу хуваарийг гаргана:

$$\left(\begin{array}{l} \text{Аймаг, дүүргийн} \\ \text{(жижиг зээлийн хуваарь)} \end{array} \right) = \frac{\text{Жижиг зээлийн батлагдсан төсөв}}{(A1 * 20.0\% + A2 * 25.0\% + A3 * 25.0\% + A4 * 30.0\%)}$$

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгаадлын сайдын
2020 оны 6... дугаар сарын 26-ны өдрийн
дугаар тушаалын хоёрдугаар хавсралт

**Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх
банк сонгон шалгаруулах удирдамж**

Нэг. Зорилго

1.1. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх банк сонгон шалгаруулах үйл ажиллагааг зохицуулахад энэхүү удирдамжийн зорилго оршино.

Хоёр. Хамрах хүрээ

2.1. Монгол Улсад үйл ажиллагаа эрхэлж буй арилжааны банкууд.

Гурав. Банк сонгон шалгаруулах үйл ажиллагааг зохион байгуулах

3.1. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх банк сонгон шалгаруулахад “Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль”-ийн 32 дугаар зүйлийн 32.1.1 дэх заалтыг баримтална.

3.2. Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам (ХНХЯ) нь хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх банк сонгон шалгаруулах үнэлгээний хороог байгуулж, холбогдох хууль, журмын дагуу зохион байгуулна.

3.3. Үнэлгээний хороо нь тендерийн бичиг баримтыг холбогдох хууль, журмын дагуу боловсруулж, батлуулна. Тендерийн бичиг баримт нь “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас жижиг зээл олгох, түүнд батлан даалт гаргах, хүүг нөхөн төлөх, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх журам”-д заасан банкинд тавигдах нөхцөл болон энэхүү удирдамжийн 4 дүгээр зүйлд заасан банк сонгон шалгаруулах бусад шаардлага, шалгуурыг багтаасан байна.

3.4. Банкны өрсөлдөөнийг дэмжих зорилгоор тендерийг нийслэл болон 21 аймгийн хувьд тусад нь зарлаж болно. Тендерийг нийслэлд тусад нь зарлах тохиолдолд Улсын хэмжээнд зээлдүүлэх чадавхийг шаардахгүй.

3.5. Тендерийн урилгыг ХНХЯ-ны цахим хуудсанд нийтэлж, сонирхогч бүх этгээдийг тендерт оролцох тэгш боломжоор хангана.

3.6. Тендерийн урилгыг бүх арилжааны банкуудад хүргүүлнэ.

3.7. Тендер хүлээж авах эцсийн хугацааг тендерийн урилга хүргүүлсэн өдрөөс 15-аас доoshgүй хоногийн дараа байхаар тогтооно.

3.8. Ирүүлсэн тендерийн материалыг холбогдох хууль, журмын дагуу үнэлж хамгийн сайн үнэлгээ авсан банкийг шалгаруулна. Шалгараагүй банкуудад шалгараагүй тухай мэдэгдлийг үндэслэлийн хамт албан бичгээр хүргүүлнэ.

3.9. Тендерт шалгарсан тухай мэдэгдэл хүргүүлснээс хойш ажлын 5-аас доoshgүй хоногийн дараа, тендер хүчинтэй байх хугацаанд багтааж шалгарсан банктай гэрээ¹ байгуулна.

3.10. Гэрээнд “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас жижиг зээл олгох, түүнд батлан даалт гаргах, хүүг нөхөн төлөх, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх журам”-ын 2 дугаар зүйлийн 2.6-д заасан нөхцлүүд болон тендер шалгаруулахад тавигдсан

¹ Жижиг зээлийн эх үүсвэрээс хамааран энэхүү тушаалын Гуравдугаар эсвэл Дөрөвдүгээр хавсралтаар баталсан гэрээний загварыг ашиглана.

бусад нөхцөл, тендерийн материалыаар бүрдүүлж шалгуур хангасан нөхцлүүдийг зааж өгнө.

Дөрөв. Жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх банкинд тавигдах шаардлага, бүрдүүлэх материал

4.1. Тендерт оролцогч банк нь дараах шаардлагуудыг хангасан материалуудыг ирүүлнэ. Үүнд:

№	Банкинд тавигдах шаардлага	Тендерт оролцох банкны зүгээс бүрдүүлэх материал
1	Монгол банкнаас тогтоосон зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтүүд ² , заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг хангасан байх	1) Энэ талаарх Монгол банкны сүүлийн 10 сарын дүгнэлтүүд
2	Банкны удирдлага хараат бус, банкны засаглал зах зээлийн чиг баримжаатай, зохистой байх	2) Банкны танилцуулга 3) Үүсгэн байгуулагч, хувь эзэмшигчдийн талаарх танилцуулга 4) Банкны зохистой үйл ажиллагааг хангах бодлого, захирагааны бүтэц, дүрэм журамтай эсэхээ нотолсон мэдээлэл 5) Аудитаар баталгаажсан сүүлийн 2 жилийн үйл ажиллагааны санхүүгийн тайлан, баланс
3	Банк нь авлигаас ангид ажиллах бодлого, дүрэм журамтай байх	6) Авлигаас ангид ажиллах бодлого, авлигын үйлдлийг илрүүлэх, хянаж шалгах, шийдвэрлэх тухай дүрэм журмаа хавсаргах 7) Авлигатай тэмцэх бодлого, дүрэм журмаа бодитой хэрэглэж ирснийг нотлох мэдээлэл
4	Нийслэл ³ эсвэл улсын хэмжээнд зээлдүүлэх чадамжтай байх	8) Зээл олгох салбар нэгжийн тоог аймаг, дүүрэг, сум, хороогоор гаргасан мэдээлэл
5	Сүүлийн 3 жилийн 2-оос доошгүй жилд нь иргэдэд жижиг зээл олгосон туршлагатай байх	9) Иргэдэд жижиг зээл олгож ирсэн тухай мэдээлэл 10) Банкны арилжааны зээлийн хүүгийн түвшний талаарх мэдээлэл 11) Иргэдэд жижиг зээл олгох, төлүүлэх журам болон зээлдэгчид тавьдаг нөхцөл, шаардлагын талаарх мэдээлэл
6	Зээлийн үйл ажиллагаа, байршуулах зээлийн эх үүсвэртэй холбоотой эрсдэлийг ХЭДС-ийн өмнө бүрэн хариуцах чадвартай байх	12) Зээлийн үйл ажиллагаа, байршуулах зээлийн эх үүсвэртэй холбоотой эрсдэлийг сангийн өмнө бүрэн хариуцахаа илэрхийлсэн баталгаа

² Монгол банкны Ерөнхийлөгчийн 2010 оны 460 дугаар тушаалаар баталсан "Банкны үйл ажиллагааны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг тогтоох, түүнд хяналт тавих журам"-д аливаа банк өөрийн үйл ажиллагаанд учирч болзошгүй эрсдэлийг зохистой харьцааны дараах шалгуур үзүүлэлтийн дагуу тооцож ажиллахыг заасан: 1) өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний үзүүлэлт; 2) төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын зохистой харьцаа; 3) зээлийн төвлөрлийн эрсдэлийн зохистой харьцаа; 4) гадаад валютын ханшийн эрсдэлийн зохистой харьцаа.

³ Тендерийг нийслэлд тусад нь зарлах тохиолдолд хамаарна.

		13) Жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх үйл ажиллагааг хариуцан гүйцэтгэх тухайгаа илэрхийлсэн албан бичиг
7	ХЭДС-ийн эх үүсвэрээр санхүүжигдэх зээлийг 6 сарын дотор иргэдэд бүрэн зээлдүүлэх боломжтой байх	14) Энэ тухай албан бичигтээ тусгасан байх 15) Зээлийг 6 сарын дотор иргэдэд бүрэн зээлдүүлэх төлөвлөгөө

Тав. Жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх банк сонгон шалгаруулах

5.1. Ирүүлсэн тендер нь 4 дүгээр зүйлд заасан шаардлага хангасан банкуудаас дараах шалгуур үзүүлэлтийг харгалзан сонгон шалгаруулна. Үүнд:

5.1.1. Бичил бизнес эрхлэгчдэд зээлдүүлэх жижиг зээлийн санал болгож буй хүүгийн хэмжээ,

5.1.2. Зээлийн эх үүсвэрийг байршуулсан дансны үлдэгдэлд улирал бүр тооцоо санал болгож буй хүү⁴-гийн хэмжээ. Уг хүүгийн хэмжээ жилийн 3 хувиас багагүй байх бөгөөд үлдэгдэлд хүү тооцох нь зээлийн эх үүсвэрийг аль болох богино хугацаанд ашиглах, иргэдэд жижиг зээл олгохыг дэмжинэ.

Зургаа. Банкинд олгох зээлийн нийт эх үүсвэрт тооцох хүү⁵

6.1. Жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэхээр шалгарсан банкинд олгох зээлийн нийт эх үүсвэрт тооцох хүү нь а) инфляцийн түвшнээс өндөр байх, б) захиргааны зарим зардлыг нөхөхүйц байх, в) хамгийн бага түвшний эрсдлийн хувийг шингээсэн байх зарчмаар тодорхойлогдоно.

6.2. Инфляцийн түвшинг Үндэсний Статистикийн Хороо (УСХ)-ноос тооцоолж нийтэд зарласан, жилийн эцсийн инфляцийн түвшний сүүлийн гурван жилийн дунджаар тогтооно.

6.3. УСХ-ноос инфляцын түвшинг тооцоолж нийтэд зарласны дараа инфляцийн түвшинг жил тутам шинэчлэн тогтооно. Инфляцийн түвшний шинэчлэн тогтоосон дундаж нь өмнөх оны дунджаас гурван пунктээс ихгүй байвал өмнөх оны инфляцийн түвшинг тухайн жилд хэвээр ашиглана. Хэрэв гурван пунктээс их байвал инфляцийн түвшинг шинэчлэн тогтооно

6.4. Захиргааны холбогдох зардал болон эрсдлийн хувийг 0.2% -аар тооцно.

Долоо. Зээлийн хүүгийн зөрүү нөхөн олгох

7.1. Хөдөлмөрийн зах зээлийг дэмжих туршилтын хөтөлбөрийн хүрээнд олгох буй жижиг зээлийн хүүгийн хэмжээ нь ХЭДС-ийн жижиг зээлийн хүүгийн хэмжээнээс өндөр байгаа тохиолдолд хүүгийн зөрүүний 25 хүртэлх хувийг нөхөн олгох болно.

7.2. Зээлийн хүүгийн зөрүүг нөхөн олгохдоо а) хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих жижиг зээлийг анх удаа авсан б) зээлийн эргэн төлөлтийг хуваарийн дагуу цаг тухайд нь бүрэн төлж дууссан зээлдэгчид олгоно.

7.3. Зээлийн хүүгийн зөрүүг нөхөн олгохдоо 7.2-д заасан шаардлагыг хангасан зээлдэгчид оролцогч банкаар дамжуулан олгоно.

7.4. Зээлийн хүүгийн зөрүүг нөхөн олгох санхүүжилт⁶-ийг ХЭДС-ийн төсөвт урьдчилан тооцож тусгасан байна.

⁴ ХЭДС-ийн жижиг зээлд хамаарна.

⁵ "Хөдөлмөрийн зах зээлийн дэмжих туршилтын хөтөлбөр"-ийн хүрээнд хэрэгжүүлэх жижиг зээлд хамаарна. 2018 оны хувьд $3.13\% + 0.2\% = 3.33\%$ байна. УСХ-с тогтоож нийтэд зарласан 2015, 2016, 2017 онуудын жилийн эцсийн инфляцийн түвшний дундаж 3.13%, захиргааны холбогдох зардал болон эрсдэлийн хувийг тооцсон хүү нь 0.2% байна.

⁶ Зээлийн хүүгийн зөрүүг нөхөн олгох санхүүжилтийн хэмжээг тооцоходоо "Хөдөлмөрийн зах зээлийг дэмжих туршилтын хөтөлбөр"-ийн хүрээнд хэрэгжүүлэх жижиг зээл болон ХЭДС-ийн жижиг зээлийн бичил бизнес эрхлэгчдэд олгох зээлийн хүүгийн зөрүүг зээлийн дунгээр үргүүлж гаргана.

**Хөдөлмөрийн зах зээлийг дэмжих туршилтын хөтөлбөрийн хүрээнд
хэрэгжүүлэх жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх
банктай байгуулах гэрээний загвар**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

- 1.1. Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам (ХНХЯ) эсвэл түүнийг төлөөлж Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар (ХХҮЕГ) болон банк нь хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, ажлын байр бий болгох зорилгоор бичил бизнес эрхлэгчдэд жижиг зээл олгох үйл ажиллагааг дамжуулан гүйцэтгүүлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулах зорилгоор энэхүү гэрээг байгуулав.
- 1.2. Банкинд байршуулах эх үүсвэрийн хэмжээ /..... төгрөг байна.
- 1.3. Талууд авлигатай тэмцэх тухай үндэсний хууль тогтоомж болон "Хөдөлмөрийн зах зээлийг дэмжих туршилтын хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлэхэд баримтлах "Залилан, авлигаас урьдчилан сэргийлж, таслах зогсоо тухай удирдамж"-ийг⁷ үйл ажиллагаандaa мөрдлөг болгон ажиллана. Уг удирдамж нь гэрээний нэг хэсэг болно.

Хоёр. ХНХЯ, ХХҮЕГ болон аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын эрх, үүрэг

- 2.1. Банкинд байршуулах зээлийн эх үүсвэрийг банкин дахь тоот дансанд шилжүүлнэ.
- 2.2. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих жижиг зээлийн аймаг, дүүргийн хуваарийг гэрээнд хавсаргана.
- 2.3. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь иргэдийн зээл хүссэн өргөдөл, төслийг ажлын хэсэг⁸-ээр хэлэлцүүлж, дэмжигдсэн төслийн жагсаалтыг банкинд тухай бүр хүргүүлнэ.
- 2.4. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь банкны зээл олгох шалгуурыг хангаж, жижиг зээл авсан иргэн бүрийг зээлийн дараах санхүүгийн бус үйлчилгээнд хамруулж, аж ахуй эрхлэх чадварыг нь хөгжүүлэхэд анхаарч ажиллана.
- 2.5. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь зээлдэгчдийг бизнесийн үйл ажиллагаандaa баримтлах эрүүл ахуй, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны удирдамжаар хангаж, мөрдөж ажиллахыг зөвлөнө. Мөн бизнесийн үйл ажиллагааны байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй эрсдэлийг хязгаарлах, бууруулахад зөвлөх, хяналт тавих арга хэмжээг холбогдох журмын дагуу хэрэгжүүлнэ.
- 2.6. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь зээлдэгчийн талаарх мэдээллийн нэгдсэн сан бүрдүүлнэ.

Гурав. Банкны эрх, үүрэг

- 3.1. Зээлийн үйл ажиллагаатай холбоотой эрсдэлийг бүрэн хариуцна.

⁷ Олон улсын Сэргээн босголт, хөгжлийн банк, Олон улсын Хөгжлийн ассоциацийн зээл, буцалтгүй тусламжийн санхүүжилтээр хэрэгжиж буй төслүүдэд залилан, авлигаас урьдчилан сэргийлж, таслах зогсоо тухай удирдамж 2011 оны 1 дүгээр сард шинэчлэгдсэн.

⁸ Ажлын хэсэгт жижиг зээлийг хариуцан гүйцэтгэгч банкны тухайн аймаг, дүүрэг дэх салбарын төлөөлөл багтана.

3.2. Зээлийг уг гэрээний 5 дугаар бүлэгт заасан нөхцөлөөр, өөрийн банкны зээл олгох, төлүүлэх заавар, журмын дагуу олгоно.

3.3. Зээлдэгчид олгох зээлийн хэмжээ, хугацаа, хүүг энэхүү гэрээнд заасан хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй.

3.4. Зээлийн эх үүсвэрийн ашиглалт болон эх үүсвэр байршуулсан дансны үлдэгдлийн сарын мэдээг ХНХЯ болон ХХҮЕГ-т дараа сарын 5-ны дотор үнэн зөв гаргаж ирүүлнэ.

3.5. Энэхүү гэрээний баталгааны зардлыг хариуцна.

3.6. Зээлийн эх үүсвэрийг байршуулсан харилцах данс, зээлийн үйл ажиллагаанд жил бүр аудит хийлгэж, дүнг ХНХЯ болон ХХҮЕГ-т ирүүлнэ. Аудит хийлгэх зардлыг Банк хариуцна. Банк нь Монгол банкнаас зөвшөөрөл авсан аудитын байгууллагаар аудит хийлгэнэ.

3.7. Байршуулах зээлийн эх үүсвэрийн аймаг, дүүргээр хийсэн хуваарилалт нь энэхүү гэрээний нэг хэсэг байна.

3.8. Энэхүү гэрээний 1.2-д заасан эх үүсвэрийн нийт дунд тооцсон хүүг, гэрээний 4 дүгээр хэсэгт дурдсан зарчмын дагуу улирал бүр хувааж төлнө.

3.9. Зээлийн эх үүсвэр / төгрөг, зээлийн үйл ажиллагаатай холбоотой аливаа эрсдэлийг Монгол банкин дахь өөрийн харилцах дансны хөрөнгөөр үл маргах журмаар бүрэн хариуцахаа баталгаажуулан гэрээнд хавсаргана.

3.10. Зээлийн эх үүсвэрийг байршуулснаас хойш 6 сарын хугацаанд багтаан иргэдэд бүрэн зээлдүүлж ашиглахын төлөө ажиллах ба холбогдох төлөвлөгөө нь энэхүү гэрээний нэг хэсэг болно.

3.11. Банк хэвийн үйл ажиллагаа явуулах боломжгүй болсон тохиолдолд 1.2-д заасан Банкинд байршуулсан зээлийн эх үүсвэрийг ХНХЯ болон ХХҮЕГ-ын нэхэмжлэлийн дагуу тус байгууллагын холбогдох дансанд шилжүүлэхэд татгалзах зүйлгүй гэсэн албан бичгийг Монгол банкинд явуулах ба нэг хувийг гэрээний хавсралтаар ирүүлнэ.

3.12. Банк нь өөрийн дэргэдэх бизнес инкубатор болон аймаг, дүүргүүд дэх бизнесийг дэмжих төвүүдээр дамжуулан зээл хүсэгчдэд мэдээлэл өгч, сургалт явуулах, энэ үйл ажиллагаанд тодорхой хөрөнгийг хуваарилж ажиллана.

3.13. 2.3-т заасан ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орж ажиллах тухайн орон нутаг дахь банкны салбарын эдийн засагчийг томилж, зээл хүсэгчдийн төслийг урьдчилан шалгаруулах ажиллагаанд оролцуулна.

3.14. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын тодорхойлолт бүхий иргэний зээлийг ажлын 10 хоногт багтаан судалж зээл олгоно.

3.15. Банкны салбар нь зээлийн эх үүсвэрийн ашиглалтын сарын мэдээг аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад дараа сарын 5-ны дотор хүргүүлнэ.

Дөрөв. Зээлийн нийт эх үүсвэрт тооцох хүү⁹

4.1. Банкинд олгох зээлийн нийт эх үүсвэрт тооцох хүү нь а) инфляцийн түвшнээс өндөр байх, б) захиргааны зарим зардлыг нөхөхүйц байх, в) хамгийн бага түвшний эрсдлийн хувийг шингээсэн байх зарчмаар тодорхойлогдоно.

4.2. Инфляцийн түвшинг Үндэсний Статистикийн Хороо (ҮСХ)-ноос тооцоолж нийтэд зарласан, жилийн эцсийн инфляцийн түвшний сүүлийн гурван жилийн дунджаар тогтооно.

⁹ 2018 оны хувьд 3.13% + 0.2% = 3.33% байна. ҮСХ-с тогтоож нийтэд зарласан 2015, 2016, 2017 онуудын жилийн эцсийн инфляцийн түвшний дундаж 3.13%, захиргааны холбогдох зардал болон эрсдлийн хувийг тооцсон хүү нь 0.2% байна.

4.3. УСХ-ноос инфляцын түвшинг тооцоолж нийтэд зарласны дараа инфляцийн түвшинг жил тутам шинэчлэн тогтооно. Инфляцийн түвшний шинэчлэн тогтоосон дундаж нь өмнөх оны дунджаас гурван пунктээс ихгүй байвал өмнөх оны инфляцийн түвшинг тухайн жилд хэвээр ашиглана. Хэрэв гурван пунктээс их байвал инфляцийн түвшинг шинэчлэн тогтооно

4.4. Захиргааны холбогдох зардал болон эрсдлийн хувийг 0.2% -аар тооцно.

Тав. Зээлдэгчид олгох зээлийн нөхцөл

5.1. Бичил бизнес эрхлэгчид олгох жижиг зээлийн хэмжээ 5.0-10.0 сая хүртэл төгрөгийн зээлийг сарын хувийн хүйтэйгээр хоёр жил хүртэл хугацаагаар олгоно.

5.2. Банк нь зээлдэгчийг зээлийн үндсэн төлбөрөөс эхний хоёр сарын хугацаанд чөлөөлнэ.

5.3. Банк нь аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын тодорхойлолтоор санал болгосон хэмжээг бууруулахгүйгээр зээл олгох чиглэл баримталж ажиллана.

5.4. Зээлдэгч нь зээлээр санхүүжсэн төслөө хэрэгжүүлэхдээ уг төслийн байгаль орчин, хүний эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөг бууруулж ажиллах үүрэг хүлээнэ гэдгийг зээлдэгчтэй байгуулах зээлийн гэрээнд тусгаж, энэ үүргийн талаар зээлдэгчид танилцуулж сануулна.

5.5. Зээлийн төслөө амжилттай хэрэгжүүлсэн болон хэрэгжүүлж буй, шинээр ажлын байр бий болгосон, зээлээ хугацаанд нь төлсөн бичил бизнес эрхлэгчдэд дахин нэгээс дээшгүй удаа, 24 сарын хугацаатай зээл олгож болно.

5.6. Давтан зээл хүсэх тохиолдолд бичил бизнес эрхлэгч нь аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад бизнесийн төслөө ирүүлнэ.

5.7. Зээлийн эргэн төлөлттээс энэхүү гэрээний хугацаа дуусах хүртэл зорилтот бүлэгт зээл олгож болно.

Зургаа. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр, эрхлэлтийн байгууллага болон банкны салбарын хамтын ажиллагаа

6.1. Зээл олгох үйл ажиллагаа, зээлийн эх үүсвэрийн ашиглалт, эргэн төлөлт, гэрээний биелэлтийг талууд хагас жил тутамд дүгнэнэ.

6.2. Шаардлагатай тохиолдолд зээлийн үйл ажиллагаа, энэхүү гэрээтэй холбоотой асуудлаар уулзалт зохион байгуулж болно.

6.3. Зээлийн үйл ажиллагаатай холбоотой аливаа асуудлаар талууд хоорондоо албан бичгээр харилцана.

6.4. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь банкны салбартай хамтран бичил бизнес эрхлэгчдэд шаардлагатай сургалт, зөвлөгөө, мэдээлэл, сурталчилгаа, түүнчлэн зээлийн зохистой ашиглалтад хяналт тавих ажлыг зохион байгуулна.

6.5. Талууд авлигатай тэмцэх тухай хууль, бусад хуулийг удирдлага болгон зээлийн эх үүсвэр байршуулалт, зээл олголт, төлөлт, зээлийн ашиглалтын асуудлаар аливаа хэрэг зөрчлөөс ангид ажиллана.

Долоо. Зээлийн санд хяналт тавих, эх үүсвэрийг эргүүлэн татах нөхцөл, эргэн төлөлт

7.1. ХНХЯ, ХХҮЕГ болон Банк нь зээлийн санд тэнцүү эрхтэйгээр хяналт тавина.

7.2. Банк нь энэхүү гэрээний 2.1-т заасан зээлийн эх үүсвэрийг тусгай дансанд байршуулна.

7.3. Шаардлагатай тохиолдолд ХНХЯ, ХХҮЕГ болон Банкны талаас адил тооны гишүүд оролцуулсан хяналтын ажлын хэсэг байгуулж, зээлийн эх үүсвэрийн ашиглалтыг шалгана.

7.4. Зээлийн эх үүсвэрийг дор дурдсан нөхцөлд эргүүлэн татна. Үүнд:

- 7.4.1. Зээл олгох үйл ажиллагааг эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр зогсоосон;
 - 7.4.2. Банк нь хөрөнгө, санхүүгийн бэрхшээлтэй тулгарсан;
 - 7.4.3. Зээлийн эх үүсвэрийг зориулалтын бусаар зарцуулсан нь тогтоогдсон;
 - 7.4.4. Гэрээнд оролцогч аль нэг тал татан буугдсан, дампуурсан;
 - 7.4.5. Гэрээнд оролцогч аль нэг тал гэрээгээр хүлээсэн үргээ биелүүлээгүй тохиолдолд нөгөө талын санаачлагаар;
 - 7.4.6. Гэрээний хугацаа дууссан.
- 7.5. Энэхүү гэрээний 7.4.1-7.4.5-д заасанчлан зээлийн эх үүсвэрийг эргүүлэн татах нөхцөл үүссэнийг хоёр тал хүлээн зөвшөөрч, протоколд гарын үсэг зурсны эцэст талууд харилцан тохирсон өдөр Банк нь өөрийн дансанд байршуулсан зээлийн эх үүсвэрийг үл маргах журмаар эргүүлэн төлнө.
- 7.6. Энэхүү гэрээний 7.4.6-д заасны дагуу гэрээний хугацаа дууссантай холбогдуулан зээлийн эх үүсвэрийг эргүүлэн татах тохиолдолд ХНХЯ, ХХҮЕГ болон Банк нь гэрээг дүгнэж, гэрээний хугацаа дууссан өдөр Банк нь зээлийн эх үүсвэрийг үл маргах журмаар эргүүлэн төлнө.
- 7.7. Банк нь зээлийн эх үүсвэрийг гэрээнд заасан хугацаанд эргүүлэн төлөөгүй бол зээлийн эх үүсвэрийн дүнгээс хугацаа хэтэрсэн хоног тутам 0.1 хувийн алданги тооцож төлнө.

Найм. Маргаан шийдвэрлэх

8.1. Энэхүү гэрээг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой аливаа маргаан, санал зөрөлдөөнийг талууд хамтран хэллэлцэж шийдвэрлэнэ. Эс тохиролцвол шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

Ес. Гэрээний хүчин төгөлдөр үйлчлэх нөхцөл, хугацаа

- 9.1. Энэхүү гэрээг оны ... дугаар сарын ...-ны өдрөөс оны ... дугаар сарын ...-ны өдрийг хүртэл ... жил, сарын хугацаатай байгуулав.
- 9.2. Талууд гарын үсэг зурсан өдрөөс эхлэн энэхүү гэрээ хүчин төгөлдөр болж, гэрээнд заасан хугацаанд мөрдөгдөнө.
- 9.3. Энэхүү гэрээний 3.9, 3.10-д заасны дагуу гаргасан баталгаанууд нь тус гэрээний нэг хэсэг болно.
- 9.4. Гэрээнд талууд харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр өөрчлөлт, нэмэлт оруулж болно.
- 9.5. Энэхүү гэрээ талууд хоёр хувь үйлдэж, тус бүр нэг хувийг хадгалах ба гэрээний хувь бүр хууль зүйн хувьд адил хүчинтэй байна.

Гэрээ байгуулсан

ХНХЯ, ХХҮЕГ-ыг
төлөөлж:

..... банкийг төлөөлж:

Овог, нэр:
Албан тушаал:

Овог, нэр:
Албан тушаал:

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын
2020 оны 6 дугаар сарын 26 -ны өдрийн
A/156 дугаар тушаалын дөрөвдүгээр хавсралт

**Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн жижиг зээлийг
дамжуулан зээлдүүлэх банктай байгуулах гэрээний загвар**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

- 1.1. Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам (ХНХЯ) эсвэл түүнийг төлөөлж Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар (ХХҮЕГ) болон банк нь хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, ажлын байр бий болгох зорилгоор бичил бизнес эрхлэгчдэд жижиг зээл олгох үйл ажиллагааг дамжуулан гүйцэтгүүлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулах зорилгоор энэхүү гэрээг байгуулав.
- 1.2. Банкинд байршуулах эх үүсвэрийн хэмжээ /..... төгрөг байна.
- 1.3. Талууд авлигатай тэмцэх тухай үндэсний хууль тогтоомжийг үйл ажиллагаандaa мөрдлөг болгож, авилгаас ангид, авилгаас урьдчилан сэргийлж ажиллана.

Хоёр. ХНХЯ, ХХҮЕГ болон аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын эрх, үүрэг

- 2.1. Банкинд байршуулах зээлийн эх үүсвэрийг банкин дахь тоот дансанд шилжүүлнэ.
- 2.2. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих жижиг зээлийн аймаг, дүүргийн хуваарийг гэрээнд хавсаргана.
- 2.3. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь иргэдийн зээл хүссэн өргөдөл, төслийг тэгш тоотой сар бүрийн 20-ны өдрийн дотор ажлын хэсэг¹⁰-ээр хэлэлцүүлж, дэмжигдсэн төслийн жагсаалтыг банкинд тухайн сарын 25-ны дотор хүргүүлнэ.
- 2.4. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь банкны зээл олгох шалгуурыг хангаж, жижиг зээл авсан иргэн бүрийг зээлийн дараах санхүүгийн бус үйлчилгээнд хамруулж, аж ахуй эрхлэх чадварыг хөгжүүлэхэд нь анхаарч ажиллана.
- 2.5. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь зээлдэгчдийг бизнесийн үйл ажиллагаандaa баримтлах эрүүл ахуй, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны удирдамжаар хангаж, мөрдөж ажиллахыг зөвлөнө. Бизнесийн үйл ажиллагааны байгаль, орчин, эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй эрсдэлийг урьдчилан сэргийлэх, бууруулах удирдамж чиглэлээр хангах, хяналт тавих арга хэмжээг холбогдох журмын дагуу авч хэрэгжүүлнэ.
- 2.6. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь ажлын байр бий болгох гэрээг үндэслэн зээлдэгчийн талаар мэдээллийн нэгдсэн сан бурдүүлнэ.

Гурав. Банкны эрх, үүрэг

- 3.1. Зээлийн үйл ажиллагаатай холбоотой эрсдэлийг бүрэн хариуцна.
- 3.2. Зээлийг уг гэрээний 4 дүгээр бүлэгт заасан нөхцөлөөр, өөрийн банкны зээл олгох, төлүүлэх заавар, журмын дагуу олгоно.
- 3.3. Зээлдэгчид олгох зээлийн хэмжээ, хугацаа, хүүг энэхүү гэрээнд заасан хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй

¹⁰ Ажлын хэсэгт жижиг зээлийг хариуцан гүйцэтгэгч банкны тухайн аймаг, дүүрэг дэх салбарын төлөөлөл багтана.

- 3.4. Зээлийн эх үүсвэрийн ашиглалт болон эх үүсвэр байршуулсан дансны үлдэгдлийн сарын мэдээг ХНХЯ, ХХҮЕГ-т дараа сарын 5-ны дотор үнэн зөв гаргаж ирүүлнэ.
- 3.5. Энэхүү гэрээний баталгааны зардлыг хариуцна.
- 3.6. Нийт зээлдэгчийн 10 хувиас доошгүй нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд байна.
- 3.7. Зээлийн эх үүсвэрийг байршуулсан харилцах данс, зээлийн үйл ажиллагаанд жил бүр аудит хийлгэж, дунг ХНХЯ, ХХҮЕГ-т ирүүлнэ. Аудит хийлгэх зардлыг Банк хариуцна. Банк нь Монгол банкнаас зөвшөөрөл авсан аудитын байгууллагаар аудит хийлгэнэ.
- 3.8. Байршуулах зээлийн эх үүсвэрийн аймаг, дүүргээр хийсэн хуваарилалт нь энэхүү гэрээний нэг хэсэг байна.
- 3.9. Зээлийн эх үүсвэр /..... төгрөг, зээлийн үйл ажиллагаатай холбоотой аливаа эрсдэлийг Монгол банкин дахь өөрийн харилцах дансны хөрөнгөөр үл маргах журмаар бүрэн хариуцахаа баталгаажуулан гэрээнд хавсаргана.
- 3.10. Гэрээний дагуу хүлээсэн үүргээ биелүүлэх баталгаа болгож /..... төгрөгийн гүйцэтгэлийн баталгааг бусад банкаар гарган ирүүлнэ.
- 3.11. Зээлийн эх үүсвэрийг байршуулснаас хойш б сарын хугацаанд багтаан иргэдэд бүрэн зээлдүүлж ашиглахын төлөө ажиллах ба холбогдох төлөвлөгөө нь энэхүү гэрээний нэг хэсэг болно.
- 3.12. Энэхүү гэрээний 2.1-д заасан эх үүсвэр байршуулсан дансны үлдэгдэлд хувийн хүү тооцож улирал бүр төлнө.
- 3.13. Банк хэвийн үйл ажиллагаа явуулах боломжгүй болсон тохиолдолд 1.2-д заасан Банкинд байршуулсан зээлийн эх үүсвэрийг ХНХЯ, ХХҮЕГ-ын нэхэмжлэлийн дагуу тус байгууллагын холбогдох дансанд шилжүүлэхэд татгалзах зүйлгүй гэсэн албан бичгийг Монгол банкинд явуулах ба нэг хувийг гэрээний хавсралтаар ирүүлнэ.
- 3.14. Банк нь өөрийн дэргэдэх бизнес инкубатор болон аймаг, дүүргүүд дэх бизнесийг дэмжих төвүүдээр дамжуулан зээл хүсэгчдэд мэдээлэл өгч, сургалт явуулах, энэ үйл ажиллагаанд тодорхой хөрөнгийг хуваарилж ажиллана.
- 3.15. 2.3-т заасан ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орж ажиллах тухайн орон нутаг дахь банкны салбарын эдийн засагчийг томилж, зээл хүсэгчдийн төслийг урьдчилан шалгаруулах ажиллагаанд оролцуулна.
- 3.16. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын тодорхойлолт бүхий иргэний зээлийг ажлын 10 хоногт багтаан судалж зээл олгоно.
- 3.17. Банкны салбар нь зээлийн эх үүсвэрийн ашиглалтын сарын мэдээг аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад дараа сарын 5-ны дотор хүргүүлнэ.

Дөрөв. Зээлдэгчид олгох зээлийн нөхцөл

- 4.1. Банк нь зээл авахыг хүссэн бичил бизнес эрхлэгч иргэнд 10,000,000 /арван сая/ хүртэл төгрөгийн, аж ахуйн нэгж, нөхөрлөл, хоршоонд 20,000,000 /хорин сая/ хүртэл төгрөгийн зээлийг сарын хувийн хүүтэйгээр хоёр жил хүртэл хугацаагаар олгоно.
- 4.2. Банк нь иргэнтэй тохиролцсоны үндсэн дээр зээлийн үндсэн төлбөрөөс эхний зургаа хүртэл сарын хугацаанд чөлөөлж болно.
- 4.3. ХНХЯ, ХХҮЕГ-тай “Багцын батлан даалтын гэрээ” байгуулсан тохиолдолд жижиг зээл хүсэгчдийг зээлийн батлан даалтад хамруулна.
- 4.4. Ажил олоход хүндрэлтэй хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэнд материал, түүхий эд, үр бордоо, мал, тэжээвэр амьтан, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл зэргийг худалдан авахад нь зориулж хоёр жил хүртэл хугацаагаар 2,000,000 /Хоёр сая/ хүртэл төгрөгийн зээл олгоно.
- 4.5. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хуулийн 12.4-т заасны дагуу материал, түүхий эд, үр, бордоо, мал, тэжээвэр амьтан, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл

зэргийг худалдан авахад зориулж жижиг зээл авсан ажил олоход хүндрэлтэй иргэнийн зээлийн хүүгийн хөнгөлөлтийн төлбөрийг хуваарийн дагуу аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагаас авч зээлдэгчид олгоно.

4.6. Банк нь аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын тодорхойлолтоор санал болгосон хэмжээг бууруулахгүйгээр зээл олгох чиглэл баримталж ажиллана.

4.7. Зээлдэгч нь зээлээр санхүүжсэн төслөө хэрэгжүүлэхдээ уг төслийн байгаль орчинд болон хүний эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд үзүүлэх аливаа нөлөөг бууруулж ажиллах үүрэг хүлээнэ гэдгийг зээлдэгчтэй байгуулах зээлийн гэрээнд тусгаж, энэ үүргийн талаар зээлдэгчид танилцуулж сануулна.

4.8. Зээлийн төслөө амжилттай хэрэгжүүлсэн болон хэрэгжүүлж буй, шинээр ажлын байр бий болгосон, зээлээ хугацаанд нь төлсөн бичил бизнес эрхлэгчдэд дахин нэгээс дээшгүй удаа, 24 сарын хугацаатай зээл олгож болно.

4.9. Давтан зээл хүсэх тохиолдолд бичил бизнес эрхлэгч нь аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад бизнесийн төслөө ирүүлнэ.

4.10. Зээлийн эргэн төлөлтөөс зорилтот бүлэгт энэхүү гэрээний хугацаа дуусах хүртэл зээл олгож болно.

Тав. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага болон банкны салбарын хамтын ажиллагаа

5.1. Зээл олгох үйл ажиллагаа, зээлийн эх үүсвэрийн ашиглалт, эргэн төлөлт, гэрээний биелэлтийг талууд хагас жил тутамд дүгнэнэ.

5.2. Шаардлагатай тохиолдолд зээлийн үйл ажиллагаа, энэхүү гэрээтэй холбоотой асуудлаар уулзалт зохиож болно.

5.3. Зээлийн үйл ажиллагаатай холбоотой аливаа асуудлаар талууд хоорондоо албан бичгээр харилцана.

5.4. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь банктай хамтран бичил бизнес эрхлэгчдэд шаардлагатай сургалт, зөвлөгөө, мэдээлэл, сурталчилгаа, түүнчлэн зээлийн зохистой ашиглалтад хяналт тавих ажлыг зохион байгуулна.

5.5. Талууд авлигатай тэмцэх тухай хууль, бусад хуулийг удирдлага болгож, зээлийн эх үүсвэр байршуулалт, зээл олголт, төлөлт, зээлийн ашиглалтын асуудлаар аливаа хэрэг зөрчил, авилгаас ангид ажиллана.

Зургаа. Зээлийн санд хяналт тавих, эх үүсвэрийг эргүүлэн татах нөхцөл, эргэн төлөлт

6.1. ХНХЯ, ХХҮЕГ болон Банк нь зээлийн санд тэнцүү эрхтэйгээр хяналт тавина.

6.2. Банк нь зээлийн эх үүсвэрийг энэхүү гэрээний 2.1-т заасан, зөвхөн энэхүү зээлийн эх үүсвэрт зориулан ашиглах тусгай дансанд байршуулна.

6.3. Шаардлагатай тохиолдолд ХНХЯ, ХХҮЕГ болон Банкны талаас адил тооны гишүүд оролцуулсан хяналтын ажлын хэсэг байгуулж, зээлийн эх үүсвэрийн ашиглалтыг шалгана.

6.4. Зээлийн эх үүсвэрийг дор дурдсан нөхцөлд эргүүлэн татна. Үүнд:

6.4.1. Зээл олгох үйл ажиллагааг эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр зогсоосон;

6.4.2. Банк нь хөрөнгө, санхүүгийн бэрхшээлтэй тулгарсан;

6.4.3. Зээлийн эх үүсвэрийг зориулалтын бусаар зарцуулсан нь тогтоогдсон;

6.4.4. Гэрээнд оролцогч аль нэг тал татан буугдсан, дампуурсан;

6.4.5. Гэрээнд оролцогч аль нэг тал гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд нөгөө талын санаачлагаар;

6.4.6. Гэрээний хугацаа дууссан.

6.5. Энэхүү гэрээний 6.4.1-6.4.5-д заасан эх үүсвэрийг эргүүлэн татах нөхцөл үүссэнийг хоёр тал хүлээн зөвшөөрч, протоколд гарын үсэг зурсны эцэст талууд

харилцан тохирсон өдөр Банк нь өөрийн дансанд байршуулсан зээлийн эх үүсвэрийг үл маргах журмаар эргүүлэн төлнө.

6.6. Энэхүү гэрээний 6.4.6-д заасны дагуу гэрээний хугацаа дууссантай холбогдуулан зээлийн эх үүсвэрийг эргүүлэн татах тохиолдолд ХНХЯ, ХХҮЕГ болон Банк нь гэрээг дүгнэн, гэрээний хугацаа дууссан өдөр Банк нь зээлийн эх үүсвэрийг үл маргах журмаар эргүүлэн төлнө.

6.7. Банк нь зээлийн эх үүсвэрийг гэрээнд заасан хугацаанд эргүүлэн төлөөгүй бол зээлийн эх үүсвэрийн дүнгээс хугацаа хэтэрсэн хоног тутам 0.1 хувийн алданги тооцож төлнө.

Долоо. Маргаан шийдвэрлэх

7.1. Энэхүү гэрээг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой аливаа маргаан, санал зөрөлдөөнийг талууд хамтран хэлэлцэж шийдвэрлэнэ. Эс тохиролцвол шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

Найм. Гэрээ хүчин төгөлдөр үйлчлэх нөхцөл, хугацаа

8.1. Энэхүү гэрээг оны ... дугаар сарын ...-ны өдрөөс оны ... дугаар сарын ...-ны өдрийг хүртэл хугацаатай байгуулав.

8.2. Энэхүү гэрээнд талууд гарын үсэг зурсан өдрөөс эхлэн гэрээ хүчин төгөлдөр болж, гэрээнд заасан хугацаанд мөрдөгдөнө.

8.3. Энэхүү гэрээний 3.9, 3.10-д заасны дагуу гаргасан баталгаанууд нь тус гэрээний нэг хэсэг болно.

8.4. Гэрээнд талууд харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр өөрчлөлт, нэмэлт оруулж болно.

8.5. Энэхүү гэрээг талууд хоёр хувь үйлдэж, тус бүр нэг хувийг хадгалах ба гэрээний хувь бүр хууль зүйн хувьд адил хүчинтэй байна.

Гэрээ байгуулсан

ХНХЯ, ХХҮЕГ-ыг

..... банкийг төлөөлж:

төлөөлж:

Овог, нэр:

Овог, нэр:

Албан тушаал:

Албан тушаал:

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын
2020 оны 6 дугаар сарын 26 -ны өдрийн
А/Б/С дугаар тушаалын тавдугаар хавсралт

Жижиг зээлд хамрагдах хүсэлт гаргагчдыг сонгон шалгаруулах удирдамж

Нэг. Зорилго

1.1. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих жижиг зээлд хамрагдах хүсэлт гаргагчдын төслийг сонгон шалгаруулах үйл ажиллагааг зохицуулахад энэхүү удирдамжийн зорилго оршино.

Хоёр. Хамрах хүрээ

- 2.1. Ажилгүй иргэн, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэн.
- 2.2. Аж ахуйн нэгж, нөхөрлөл, хоршооны хэлбэрээр бичил бизнес эрхлэгч.

Гурав. Сонгон шалгаруулах үйл ажиллагааг зохион байгуулах

- 3.1. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага жижиг зээлд хамрагдах хүсэлт гаргагчдыг урьдчилан шалгаруулах ажлын хэсэг¹¹-ийг байгуулна.
- 3.2. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага жижиг зээлийн талаарх мэдээллийг олон нийтэд тогтмол нээлттэй хүргэнэ.
- 3.3. Төслийн загвар маяг¹²-ыг байгууллагын цахим хуудас, мэдээллийн самбар болон бусад мэдээллийн хэрэгслээр дамжуулан олон нийтэд хүргэхээс гадна шаардлагатай бол олшруулж тараана. Мөн, энэ чиглэлээр банкны салбар, залуучууд, эмэгтэйчүүд, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийн төлөөллийн байгууллагуудтай хамтарч ажиллана.
- 3.4. Жижиг зээлд хамрагдах хүсэлт гаргагчдын бизнес төслийн үйл ажиллагаа нь байгаль орчин, нийгэмд үзүүлэх нөлөөллийн хувьд хориглосон үйл ажиллагаанд хамаарахгүйг батлах, мөн байгаль орчин болон нийгэмд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөг бууруулах шаардлагыг биелүүлэхээ батлах маяг¹³-ыг бөглүүлж, жижиг зээлийн төсөлд хавсаргана.
- 3.5. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага жижиг зээлд хамрагдах хүсэлт гаргагчдын төслийг хүлээж авах, урьдчилж үнэлэх, дэмжигдсэн төслүүдийн талаар банкинд тодорхойлолт гаргах үйл ажиллагааг зохион байгуулах бөгөөд үйл ажиллагааны хуваарийг байгууллагын цахим хуудас, мэдээллийн самбар болон бусад мэдээллийн хэрэгсэлд ил тод байршуулна.
- 3.6. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага жижиг зээлд хамрагдах хүсэлт гаргасан иргэдэд зориулсан зээлийн өмнөх 2 өдрийн сургалт¹⁴-ыг зохион байгуулна. Уг сургалт нь бизнесээ эхлээд удаагүй, ажил олоход хүндрэлтэй, тухайн орон нутагт шилжиж ирээд удаагүй байгаа зэрэг иргэдийн мэдээлэл, мэдлэгийг дээшлүүлэх, төсөл бичих чадварыг хөгжүүлэхэд чиглэнэ.
- 3.7. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага зээлийн өмнөх сургалтад хамрагдсан иргэдийн жижиг зээлийн төслийг хүлээж авна.
- 3.8. Шаардлагатай гэж үзвэл жижиг зээлд хамрагдах хүсэлт гаргагч нь төслөө сайжруулж, аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад дахин ирүүлж болно.

¹¹ Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагаас-2, жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх банкны тухайн орцын шугамаарын одийн одоогч 1, орцын шугийн ажил олгогчдын төлөөлөл-1, орцын шугийн залуучуудын байгууллагын төлөөлөл-1 гэсэн таван хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулна.

¹² Төслийн загвар маягтыг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар батална.

¹³ Энэхүү тушаалын Долоодугаар хавсралтаар батлав.

¹⁴ Энэхүү тушаалын Зургаадугаар хавсралтаар баталсан үлгэрчилсэн хөтөлбөрийн дагуу.

3.9. Жижиг зээлийн төслийг үнэлж, дэлгэрэнгүй жагсаалт гаргах ажлыг аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын холбогдох мэргэжилтэн хариуцан гүйцэтгэнэ.

3.10. Төслийн баримт бичиг доорх шаардлагыг хангаж буй эсэхийг оноогоор үнэлж¹⁵, нэг бүрчлэн тэмдэглэнэ. Үүнд:

3.10.1.Хүрэх үр дүн, эдийн засгийн тооцоо, төлөвлөгөө тодорхой, ашигтай ажиллахаар байх,

3.10.2.Өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэхээр төлөвлөсөн байх,

3.10.3.Төслийн хүрээнд байнгын ажлын байр бий болгож, цаашид хадгалах боломжтой байх,

3.10.4.Зээлийн мөнгөн дүнгийн 40 болон түүнээс дээш хувьд хүрэлцэхүйц барьцаа хөрөнгөтэй байх,

3.10.5.Ажиллах хүч, техник, тоног төхөөрөмжийн нөөц боломж болон үйл ажиллагаа явуулах ажлын байр, орчныг сайтар тооцсон байх.

3.11. Дээрх үзүүлэлт тус бүрийг 10 хүртэлх оноогоор үнэлж, дунг нэгтгэн, хамгийн өндөр оноотойгоос эрэмбэлэн төслийн дэлгэрэнгүй жагсаалтыг гаргана.

3.12. Байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд нөлөөлөх байдлыг холбогдох маяг¹⁶-ын дагуу үнэлж, тухайн төсөл шаардлага хангасан эсэхийг дэлгэрэнгүй жагсаалтад тэмдэглэнэ.

3.13. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын холбогдох мэргэжилтэн нь 3.10, 3.11, 3.12-т заасны дагуу үнэлсэн төслийн дэлгэрэнгүй жагсаалтыг жижиг зээлийн төслийг урьдчилан шалгаруулах ажлын хэсэгт хүргүүлнэ.

3.14. Ажлын хэсэг хуралдаж, дэлгэрэнгүй жагсаалтад багтсан, шаардлага хангасан төсөл ирүүлсэн жижиг зээлд хамрагдах хүсэлт гаргагчдыг судалж, хэлэлцсэний үндсэн дээр сонгон шалгаруулна.

3.15. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь ажлын хэсгийн сонгон шалгаруулсан төслийг холбогдох тодорхойлолт, сонгон шалгаруулсан үндэслэл, олгох боломжтой зээлийн хэмжээ болон бусад шаардлагатай баримт бичгийн хамт банкны салбарт хүргүүлнэ.

3.16. Банк зээлийн дээрх хүсэлтийг хүлээн авсан өдрөөс хойш 10 хоногийн дотор жижиг зээлийг судалж шийдвэрлэнэ.

3.17. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага мэдээллийн самбар болон өөрсдийн цахим хуудсаар ажлын хэсгийн сонгон шалгаруулсан болон шалгаруулаагүй төслийн жагсаалтыг нээлттэй, ил тод мэдээлнэ¹⁷.

3.18. Төсөл нь шалгараагүй тохиолдолд төслөө сайжруулан дахин хүсэлт гаргах боломжтой. Энэ тохиолдолд зээлийн өмнөх сургалтад хамруулахгүй.

3.19. Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь жижиг зээл авсан иргэдэд бизнесийн төслөө хэрэгжүүлэх явцад баримталбал зохих байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй ажиллагааны ерөнхий болон тухайн салбарт хамаарах тусгай шаардлага бүхий удирдамжийг¹⁸ танилцуулж, хэрэгжилтэд дэмжлэг үзүүлэн, хяналт тавьж ажиллана.

3.20. Мөн жижиг зээл авсан иргэний төслийн үйл ажиллагааны байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд үзүүлэх нөлөөлөл нь дунд түвшинд гэж тодорхойлогдсон бол уг зээлийн төслийг хэрэгжүүлэх явцад зээлдэгч байгаль орчин, эрүүл мэнд, нийгэмд үзүүлэх нөлөөг хязгаарлах, бууруулах үүргээ биелүүлж байгаа эсэхэд аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага хяналт тавина.

¹⁵ Жижиг зээлийн төслийг үнэлэх хүснэгтийг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар боловсруулж батална.

¹⁶ Энэхүү тушаалын Долоодугаар хавсралтаар батлав.

¹⁷ Ажлын хэсгийн зүгээс хэлэлцэж гаргасан дүгнэлт, тайлбар, үндэслэлийг нээлттэй танилцуулна.

¹⁸ ХНХЯ-ны холбогдох газраас боловсруулж батлуулна.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын
2020 оны 6 дугаар сарын 26..-ны өдрийн
1156.. дугаар тушаалын зургаадугаар хавсралт

Зээлийн өмнөх сургалтын үлгэрчилсэн хөтөлбөр, зардлын жишиг

1. Зээлийн өмнөх сургалт нь зээл хүсэгчдийн бизнесийн санааг хөгжүүлэх, аж ахуй эрхлэх төсөл, төлөвлөгөө боловсруулах ур чадварыг дээшлүүлэх, зээлд хамрагдахад бүрдүүлэх баримт бичгүүд, зээлийн төслийг сонгон шалгаруулах аргачлал, зээлийн хүүгийн хөнгөлөлт зэргийг тайлбарлан таниулахад чиглэсэн 2 өдрийн сургалт байна.

2. Зээлийн өмнөх сургалтыг доорх үлгэрчилсэн хөтөлбөрийн дагуу зохион байгуулна.

Хугацаа	Сэдэв	Хэн хариуцах
Үзэс өмнө	Эхний өдөр	
	<ul style="list-style-type: none"> Сургалтын нээлт Сургалтын зорилгыг танилцуулах 	Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага
	<u>Танилцуулга</u> ¹⁹ : <ul style="list-style-type: none"> Жижиг зээлийн төслийг хүлээж авах, үнэлэх үйл ажиллагаа, хугацааны хуваарь 	Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага
Үзэс хөдөлгөөнүүд	Завсарлага (20 мин)	
	<u>Танилцуулга:</u> Жижиг зээлийг хариуцан олгож буй банкны шаардлага, бүрдүүлэх бичиг баримт	Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага
	Завсарлага (1 цаг)	
Үзэс хөдөлгөөнүүд	<u>Танилцуулга:</u> <ul style="list-style-type: none"> Зээл авах хүсэлт болон холбогдох зохицуулалт Зээлийн хүүгийн холбогдох зохицуулалт 	Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага
	<ul style="list-style-type: none"> Бизнесийн санаагаа хөгжүүлэх, бизнес төсөл, төлөвлөгөө боловсруулах сургалт 	Сургагч багш
	Завсарлага (20 мин)	
Үзэс өмнө	<ul style="list-style-type: none"> Бизнесийн санаа хөгжүүлэх, бизнес төсөл, төлөвлөгөө боловсруулах сургалт (үргэлжлэл) 	Сургагч багш
	Хоёр дахь өдөр	
	<ul style="list-style-type: none"> Бизнесийн санаа хөгжүүлэх, бизнес төсөл, төлөвлөгөө боловсруулах сургалт (үргэлжлэл) 	Сургагч багш
	Завсарлага (20 мин)	

¹⁹ Танилцуулга бүхэнд 20-оос доошгүй минутын асуулт хариултын цаг гаргана.

	<ul style="list-style-type: none"> Бизнесийн санаа хөгжүүлэх, бизнес төсөл, төлөвлөгөө боловсруулах сургалт (үргэлжлэл) 	Сургагч багш
Завсарлага (1 цаг)		
	<ul style="list-style-type: none"> Бизнесийн санаа хөгжүүлэх, бизнес төсөл, төлөвлөгөө боловсруулах сургалт (үргэлжлэл) 	Сургагч багш
Завсарлага (20 мин)		
Үдээс хойш	<ul style="list-style-type: none"> <u>Танилцуулга:</u> Бичил бизнесийг дэмжих жижиг зээлийн нөхцлүүд Зээлдэгчдэд үзүүлэх санхүүгийн бус дэмжлэг Сонирхсон болон холбогдох асуудлаарх нээлттэй асуулт, хариулт Сургалтын хаалт 	Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага

- Дээрх үлгэрчилсэн хөтөлбөрт багтсан бизнесийн санаа хөгжүүлэх, бизнес төсөл, төлөвлөгөө боловсруулах сургалтыг Олон Улсын Хөдөлмөрийн байгууллагын “Бизнесээ эхэл” сургалтын хөтөлбөр, аргачлалд тулгуурлаж явуулна.
- Сургалтыг зохион байгуулахад хамтран ажиллах эрх бүхий сургагч багшийг чадвар, туршлагыг нь харгалзаж сонгоно.
- Зээлийн өмнөх сургалтын нэг суралцагчид ногдох зардлын жишиг хэмжээ нэг ёдрийн 6,000.0 /зургаан мянган төгрөг/ байна.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын
2020 оны 6 дугаар сарын 6.-ны өдрийн
дугаар тушаалын долоодугаар хавсралт

А/156

Жижиг зээл хүсэгчийн санал болгож буй бизнесийн төслийн байгаль орчин, нийгэмд нөлөөлөх байдлыг үнэлэх аргачлал

Хүснэгт 1: Жижиг зээл хүсэгчийн санал болгосон төслийн байгаль орчин, нийгэмд нөлөөлөх байдлыг зээл хүсэгч өөрөө үнэлж, нөлөөллийг хязгаарлах, бууруулахаа батлах маягт

Үе шат	Агуулга	Хариулт	ТИЙМ	ҮГҮЙ																																				
1	Бичил бизнесийн саналын тухай товч тодорхойлолт																																							
2	Хориглох үйл ажиллагаа	Санал болгож буй бичил бизнес нь аливаа хориглосон үйл ажиллагааг багтаагаагүй гэдгийг та баталж байна уу (Хүснэгт 3-ыг үзнэ үү)?	ТИЙМ	ҮГҮЙ																																				
3	Үйл ажиллагаа эрхлэхэд шаардагдах зөвшөөрлийг авсан эсэх	Шаардлагатай зөвшөөрлийг холбогдох газраас авсан эсвэл санал болгож буй бичил бизнесийн үйл ажиллагааг эхлэхээс өмнө авахаа та баталж байна уу?	ТИЙМ	ҮГҮЙ																																				
4	Орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын ерөнхий шаардлага, удирдамж	Байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын ерөнхий шаардлагыг дагаж мөрдөхөө та баталж байна уу (Хүснэгт 4-ийг үзнэ үү)?	ТИЙМ	ҮГҮЙ																																				
5	Бичил зээлийн хэмжээ	Хүсч буй бичил зээлийн хэмжээг бичнэ үү.																																						
6	Салбар	<p>Ямар салбарт ажиллахаар санал болгож буйгаа тэмдэглэнэ үү.</p> <table border="0"> <tr> <td>"А ангилал"</td> <td>"Б ангилал"</td> <td>"В ангилал"</td> </tr> <tr> <td>☐ Ой ба мод</td> <td>☐ Газар тариалан, мал аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл</td> <td>☐ Бөөний & жижиглэнгийн худалдаа</td> </tr> <tr> <td>☐ Уул уурхай, кариер</td> <td>☐ Загас агаанур, хөдөө аж ахуй</td> <td>☐ Орон сууц</td> </tr> <tr> <td>☐ Тамхины үйлдвэрлэл</td> <td>☐ Уул уурхайн туслах үйл ажиллагаа</td> <td>☐ Мэдээлэл, харилцаа холбоо</td> </tr> <tr> <td>☐ Цэргийн техник хэрэгслийн үйлдвэрлэл</td> <td>☐ Хүнсний бүтээгдэхүүн эсвэл ундааны үйлдвэрлэл</td> <td>☐ Боловсрол, хүний эрүүл мэнд, нийгмийн ажил</td> </tr> <tr> <td>☐ Кокс, химийн бодис, хуванцар эсвэл эмийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл</td> <td>☐ Цаас эсвэл модны үйлдвэрлэл</td> <td>☐ Урлаг, уран сайхан, амралт зугаалга</td> </tr> <tr> <td></td> <td>☐ Хэвлэх үйлдвэр</td> <td>☐ Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа</td> </tr> <tr> <td></td> <td>☐ Бусад үйлдвэрлэл</td> <td>☐ Даавуу, нэхмэл эдлэл, хувцас, арьсан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл</td> </tr> <tr> <td></td> <td>☐ Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт, усан хангамж</td> <td>☐ Модон эдлэлийн үйлдвэрлэл</td> </tr> <tr> <td></td> <td>☐ Барилга</td> <td>☐ Машин, тоног төхөөрөмжийн засвар</td> </tr> <tr> <td></td> <td>☐ Хөдөлгүүрт тээврийн хэрэгслийн засвар үйлчилгээ</td> <td>☐ Үйлчилгээ, суурилуулалт</td> </tr> <tr> <td></td> <td>☐ Хүнс, ундаагаар үйлчлэх үйл ажиллагаа</td> <td></td> </tr> </table>	"А ангилал"	"Б ангилал"	"В ангилал"	☐ Ой ба мод	☐ Газар тариалан, мал аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	☐ Бөөний & жижиглэнгийн худалдаа	☐ Уул уурхай, кариер	☐ Загас агаанур, хөдөө аж ахуй	☐ Орон сууц	☐ Тамхины үйлдвэрлэл	☐ Уул уурхайн туслах үйл ажиллагаа	☐ Мэдээлэл, харилцаа холбоо	☐ Цэргийн техник хэрэгслийн үйлдвэрлэл	☐ Хүнсний бүтээгдэхүүн эсвэл ундааны үйлдвэрлэл	☐ Боловсрол, хүний эрүүл мэнд, нийгмийн ажил	☐ Кокс, химийн бодис, хуванцар эсвэл эмийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	☐ Цаас эсвэл модны үйлдвэрлэл	☐ Урлаг, уран сайхан, амралт зугаалга		☐ Хэвлэх үйлдвэр	☐ Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа		☐ Бусад үйлдвэрлэл	☐ Даавуу, нэхмэл эдлэл, хувцас, арьсан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл		☐ Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт, усан хангамж	☐ Модон эдлэлийн үйлдвэрлэл		☐ Барилга	☐ Машин, тоног төхөөрөмжийн засвар		☐ Хөдөлгүүрт тээврийн хэрэгслийн засвар үйлчилгээ	☐ Үйлчилгээ, суурилуулалт		☐ Хүнс, ундаагаар үйлчлэх үйл ажиллагаа			
"А ангилал"	"Б ангилал"	"В ангилал"																																						
☐ Ой ба мод	☐ Газар тариалан, мал аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	☐ Бөөний & жижиглэнгийн худалдаа																																						
☐ Уул уурхай, кариер	☐ Загас агаанур, хөдөө аж ахуй	☐ Орон сууц																																						
☐ Тамхины үйлдвэрлэл	☐ Уул уурхайн туслах үйл ажиллагаа	☐ Мэдээлэл, харилцаа холбоо																																						
☐ Цэргийн техник хэрэгслийн үйлдвэрлэл	☐ Хүнсний бүтээгдэхүүн эсвэл ундааны үйлдвэрлэл	☐ Боловсрол, хүний эрүүл мэнд, нийгмийн ажил																																						
☐ Кокс, химийн бодис, хуванцар эсвэл эмийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	☐ Цаас эсвэл модны үйлдвэрлэл	☐ Урлаг, уран сайхан, амралт зугаалга																																						
	☐ Хэвлэх үйлдвэр	☐ Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа																																						
	☐ Бусад үйлдвэрлэл	☐ Даавуу, нэхмэл эдлэл, хувцас, арьсан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл																																						
	☐ Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт, усан хангамж	☐ Модон эдлэлийн үйлдвэрлэл																																						
	☐ Барилга	☐ Машин, тоног төхөөрөмжийн засвар																																						
	☐ Хөдөлгүүрт тээврийн хэрэгслийн засвар үйлчилгээ	☐ Үйлчилгээ, суурилуулалт																																						
	☐ Хүнс, ундаагаар үйлчлэх үйл ажиллагаа																																							
7	Тухайн салбарт хамаарах байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын тусгай шаардлага, удирдамж (Зөвхөн "Б" ангилалд хамаарах үйл ажиллагааны тухайд)	Тухайн салбарт хамаарах байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын шаардлага, удирдамжийг дагаж мөрдөхөө та баталж байна уу (Хүснэгт 2.6-г үзнэ үү)?	ТИЙМ	ҮГҮЙ																																				
8	Нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө (Зөвхөн "Б" ангилалд хамаарах үйл ажиллагааны тухайд)	Тухайн салбарт хамаарах шаардлага, удирдамжийг дагаж мөрдөхөөс гадна/ эсвэл үүний оронд зөвхөн танай үйл ажиллагаанд хамаарах байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын нөлөөлөл, тэдгээрийг бууруулах арга хэмжээг тусгасан тусгай төлөвлөгөөг та хэрэглэх үү?	ТИЙМ	ҮГҮЙ																																				
				Хэрвээ тусгай төлөвлөгөө байгаа бол түүнийг хавсаргана уу.																																				

Хүснэгт 2: Жижиг зээл хүсэгчийн боловсруулсан төслийн байгаль орчин, нийгэмд нөлөөлөх байдлыг аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын зүгээс үнэлэх маягт

Мөр	Асуулт	Хариулт				Тайлбар
		ТИЙМ	Хэрвээ тийм бол	ҮГҮЙ	Хэрвээ үгүй бол	
1	Санал болгож буй бичил бизнес нь Хүснэгт 3-т дурдсан хориглох үйл ажиллагаанд хамаарч байна уу?		Төсөл шалгур хангахгүй ("Шалгур хангаагүй")		2-р мөр лүү шилжинэ үү	
2	Хүсэлт гаргагч нь санал болгож буй бичил бизнестээ Хүснэгт 3-т дурдсан хориглох үйл ажиллагааг эрхлэхгүй гэдгээ батлахыг хүсээгүй эсвэл баталж чадахгүй байна уу?		Төсөл шалгур хангахгүй ("Шалгур хангаагүй")		3-р мөр лүү шилжинэ үү	
3	Хүсэлт гаргагч нь шаардлагатай зөвшөөрлийг холбогдох газраас авсан, эсвэл удахгүй авахаа батлахыг хүсээгүй эсвэл баталж чадахгүй байна уу?		Төсөл шалгур хангахгүй ("Шалгур хангаагүй")		4-р мөр лүү шилжинэ үү	
4	Хүсэлт гаргагч нь Хүснэгт 4-т дурдсан байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын ерөнхий шаардлагыг дагаж мөрдөхөө батлахыг хүсээгүй эсвэл баталж чадахгүй байна уу?		Төсөл шалгур хангахгүй ("Шалгур хангаагүй")		5-р мөр лүү шилжинэ үү	
5	Хүсч буй бичил зээлийн хэмжээ нь 10,000,000 төгрөгөөс доош хэмжээтэй юу?		Байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын ерөнхий шаардлагыг мөрдөх нөхцөлд уг төсөл нь шалгур хангана ("Нөлөөлөл бага эсвэл нөлөөлөлгүй")		6-р мөр лүү шилжинэ үү	
6	Хүснэгт 2-ын дагуу үнэлэхэд санал болгож буй бичил бизнес байгаль орчинд нөлөөлөх эрсдэлгүй, эсвэл бага эрсдэлтэй байх төлөвтэй юу?		Байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын ерөнхий шаардлагыг мөрдөх нөхцөлд уг төсөл шалгур хангана ("Нөлөөлөл бага эсвэл нөлөөлөлгүй")		7-р мөр лүү шилжинэ үү	
7	Хүсэлт гаргагч нь санал болгосон бичил бизнесийн салбарт хамаарах орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын шаардлага/удирдамжийг дагаж мөрдөхөө баталж байна уу? Эсвэл, өөрийн үйл ажиллагаанд хамаарах байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын нөлөөллийг бууруулах зорилгоор боловсруулсан найдвартай төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх үү?		Орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын ерөнхий болон тухайн салбарт хамаарах шаардлага/удирдамжийг биелүүлэх, эсвэл, өөрийн үйл ажиллагаанд хамаарах байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын нөлөөллийг бууруулах зорилгоор боловсруулсан найдвартай төлөвлөгөөг хэрэгжүүлнэ ("Нөлөөлөл дунд зэрэг").		Төсөл шалгур хангахгүй ("Шалгур хангаагүй")	

Хүснэгт 3: Жижиг зээл олгохыг хориглох үйл ажиллагааны жагсаалт

Хориглох үйл ажиллагаа

Байгалийн ой эсвэл бусад ан амьтдыг олноор нь шилжүүлж, эсвэл доройтуулж болзошгүй аливаа үйл ажиллагаа	Цацраг идэвхт бүтээгдэхүүн болон цөмийн реакторын төхөөрөмж оролцуулсан аливаа үйл ажиллагаа
Хотын захиргаанаас тогтоосон ногоон бүсэд орших аливаа үйл ажиллагаа	Монреалын Протоколын дагуу хлорфлюорокарбон (CFCs), халон (halons) эсвэл озон задлах бусад бодис агуулсан тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн үйлдвэрлэл зэрэг үйл ажиллагаа
Маргаантай газар эсвэл олон улсын усан замд хэрэгжих аливаа үйл ажиллагаа	Жингээрээ 0.005 хувиас илүү полихлорт бифенил (PCBs) агуулсан цахилгаан хэрэгслийн үйлдвэрлэл бүхий аливаа үйл ажиллагаа
Хүмүүсийг нүүлгэн суурьшуулах, эсвэл нүүлгэн шилжүүлэлт шаардсан аливаа үйл ажиллагаа	Монгол Улсын хуулийн дагуу хөдөлмөр эрхлэхийг зөвшөөрсөн насандаа хүрээгүй хүнийг ажиллуулах аливаа үйл ажиллагаа
Соёлын өмчид ихээхэн гэмтэл, хохирол учруулж болзошгүй аливаа үйл ажиллагаа	2015 онд баталсан Насанд хүрээгүй хүн ажиллахыг хориглосон ажлын байрны жагсаалтыг зөрчиж насандаа хүрээгүй хүн ажиллуулах аливаа үйл ажиллагаа
Хориотой пестицид, гербицид үйлдвэрлэх, худалдаж авах, түгээх, худалдах үйл ажиллагаа	Оршин суугчдын эсвэл хувийн хэвшлийн худалдааны байшин барилгыг буулгах эсвэл газрыг чөлөөлөх асуудал бүхий аливаа үйл ажиллагаа
Монгол Улсын хуулиар хориглосон аливаа үйл ажиллагаа	Зэрлэг ан амьтан, ургамлын нэн ховордсон төрөл зүйлийг олон улсын хэмжээнд худалдаалах тухай конвенцийн хүрээнд хориглосон зэрлэг амьтан ургамал, тэдгээрийн гаралтай бүтээгдэхүүний арилжаа худалдаа бүхий аливаа үйл ажиллагаа
Монгол Улсын зөвшөөрч гишүүнээр элссэн олон улсын конвенциудтай нийцэхгүй аливаа үйл ажиллагаа	Генетикийн өөрчлөлттэй организмыг байгаль орчинд нийлүүлэхтэй холбоотой аливаа үйл ажиллагаа
Аюултай хог хаягдлыг хадгалах, харьцах, зайлцуулхтай холбоотой үйл ажиллагаа	

Хүснэгт 4: Жижиг зээлийн төслийг хэрэгжүүлэх явцад байгаль орчин, хүний эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хангах ерөнхий шаардлага

Нэлөөлөл болон Эрсдэл	Анхаарах хүчин зүйлс
Байршил: Хот, суурин газрын байгаль орчныг доройтуулах, хэт бөөгнөрөл, дуу чимээг нэмэгдүүлэх, ялангуяа явган зорчигчдын замын хөдөлгөөнд саад болж хүндрүүлэх, ногоон бүс болон бусад орчны тохижилт, чиг үүрэгт сэргээр нөлөөлөх, осол гарах буюу эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын бусад эрсдэлд хүргэх	<p>Ажлын талбайг сонгохдоо дараах зүйлсийг анхаарна:</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) Ус ба эрүүл ахуйн үйлчилгээ нь бичил үйлдвэрийг хангахуйц хангалттай байх. (2) Бичил үйлдвэр нь арьс ширний үйлдвэр, электролизийн аргаар металлаар бүрэх үйл ажиллагааг бүхий эсвэл бохирдуулалт ихтэй бусад бичил үйлдвэртэй ойрхон байрладагүй байх. (3) Үйлдвэр нь иргэд, хүмүүсийг нүүргэн шилжүүлэхийг шаардахгүй байх. (4) Үйлдвэр нь явган хүний зам эсвэл бусад төрлийн замууд эсвэл замын хөдөлгөөний бөглөрөл, түгжрэл, гацаанд ихээр нөлөөлж, нэмэрлэдэггүй байх. (5) Үйлдвэр нь орон байр, хөдөө аж ахуй гэх мэт эмзэг газар ашиглалтаас хол зйтай байрладаг байх. (6) Орон байр эсвэл хөдөө аж ахуйн зориулалтаар ашиглагдаагүй л бол тухайн газар нь орон байр, хөдөө аж ахуйн зориулалтаар ашиглахад тохиromжгүй эсвэл тохиromж муутай газар байх. (7) Тухайн газар нь гоо зүйн эсвэл соёлын ач холбогдол багатай эсвэл ногоон бүс гэж үнэлэгдээгүй байх. (8) Шинэ бичил үйлдвэрийн байршил эсвэл үйл ажиллагааг хүлээн зөвшөөрөхгүй байгаатай холбоотой асуудлыг орон нутгийн иргэдтэй зөвлөлдөх. (9) Хамгийн үр ашигтай, бохирдолгүй эх үүсвэр бүхий эрчим хүчийг ашиглахад чиглэсэн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх.
Ан амьтан, амьд байгаль	<ul style="list-style-type: none"> (1) Газрын төрх байдлын бодит өөрчлөлтийг боломжит хамгийн бага түвшинд бууруулах (2) Төслийн бүсийн байгалийн суваг шуудууг өөрчлөхгүй хэвээр үлдээх, хөндөхгүй байх (3) Тухайн бүсэд ховор эсвэл нэн ховордсон ургамал эсвэл амьтны төрөл зүйл байгаа нь мэдэгдсэн эсвэл байгаа гэж тооцдог бол амьд байгаль, түүний ан амьтдыг сүйтгэхгүй байх. (4) Модыг боломжит хамгийн их хэмжээгээр аврахын тулд загвар дизайныг өөрчлөх (5) Мод тарижаар төлөвлөх
Байгалийн нөөцийн ашиглалт	<ul style="list-style-type: none"> (1) Орцыг боломжит хамгийн бага хэмжээнд болгон байлгах (минимум) (2) Эрчим хүчний өөр эх үүсвэр ашиглахыг зорих (3) Дахин ашиглах, эргэлтэд дахин оруулахыг дэмжих (4) Гүний усыг хамгаалах
Хог удирдлага/асгарч зүйлээс бохирдох гоожсон	<ul style="list-style-type: none"> (1) Болзошгүй хог хаягдлыг тодорхойлох (2) Хог хаягдлын хэмжээг боломжит хамгийн бага түвшинд байлгах (3) Өөр хувилбараар ашиглах (4) Хог хаягдлыг дахин ашиглах төлөвлөгөө бэлтгэх (5) Орчинд зохистойгоор агуулах, хадгах, харьцах (6) Үндэсний дүрэм журам, Дэлхийн Банкны Орчин, Эрүүл Мэнд, Аюулгүй байдлын шаардлага, удирдамжийн дагуу аюулгүй зайлцуулах (7) Ослын үед ямар арга хэмжээ авах тухай төлөвлөгөө боловсруулсан байх (8) Бүх төрлийн хорт утааны хяналтыг хийх ёстой. (9) Боловсруулаагүй, түүхий & бохирдсон усыг ширгэдэггүй, ширгэдэг усны сувагт эсвэл аливаа усны эх үүсвэр & усан сангийн ойролцоо гадагшуулан урсгахыг хүлээн зөвшөөрөх ёсгүй. (10) Байгууламжийн үйл ажиллагааны хог хаягдлын байгаль, хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөллийг боломжит хамгийн бага хэмжээнд байлгах явдлыг хангах. (11) Үйлдвэрийн бохир ус, хог хаягдал материалыг хадгалж харьцах байршилыг онох. (12) Ажлын байрыг цэвэр байлгаж, ажлын байрнаас бүх хогийг зайлцуулах, хог хаягдлын савыг байрлуулах, барилгын хогийг зохих байршилд зайлцуулж хаях. (13) Ашиглахгүй орхисон худагт эсвэл ойр орчимд хог хаягдал шидэх, хаях эсвэл булахыг хатуу хориглоно. (14) Түүхий эд материал, эцсийн бүтгэгдэхүүн, багаж хэрэгсэл болон эд зүйлсийг хадгалах тусгай газрыг оноох. (15) Орчны шалан дээр ус, тос, шингэн хаягдал асгарч үлдэхээс урьдчилан сэргийлж тэвш, хаалт ашиглах.

Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй	(1) Тоос, утга, дуу чимээ, үнэр эсвэл бохицуулагч бодисын улмаас ажилчдад үзүүлж болох хөдөлмөрийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын эрсдлийг үнэлж, тэдгээрийг бууруулах арга хэмжээг эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын үндэсний холбогдох стандарт, Дэлхийн Банкны байгаль, орчин ба нийгмийн аюулгүй байдлын ерөнхий шаардлага, удирдамжтай нийцүүлэн санал болгох (2) Ажлын байранд хог хаягдлыг гадагшлуулах ба зайлцуулахад зориулагдсан хангалттай байгууламжийг байршуулж; аюултай хортой бодис, аюултай хог хаягдалтай хэрхэн харьцах журмыг боловсруулан мөрддөг байх ёстой. (3) Эрсдэлийг бууруулахын тулд ажиллах орон зайд дахин зохион байгуулж, эмх цэгц, цэвэр байдлыг хангах, үр ашгийг нэмэгдүүлэх. (4) Барилга байгууламж доторх үйл ажиллагааг зохих агааржуулалтаар хангасан байх. (5) Тамхи татах, согтууруулах ундаа уухыг хориглох. (6) Ядарсны улмаас осол эндэгдэл гаргахгүй тулд буюу хэт их дуу чимээ, машин механизмын чичиргээ доргиноос үүсэх тавгүй байдал, эрүүл мэндийн эрсдэлийг бууруулахын тулд ажиллах хугацааг бууруулах; түр амрах хугацаа гаргах. (7) Зохицтой гэрэлтүүлгээр хангах (8) Гэмтээх эсвэл хортой бодистой харьцсаны дараа гарва сайтар угаах, хоол идэх, шингэн зүйл уух, тамхи татах эсвэл бие засах газарт орсны дараа гарва сайтар угаах. (9) Бензинийг цэвэрлэгээний зориулалтаар огт ашиглахгүй байх. (10) Ихэнх гэмтэл ажилчдын бие махбодын ялгаатай байдлын улмаас үүсдэг. Хүмүүсийн биеийн өндөр, хүч чадал, оюуны стресс даах чадвар зэргийг харгалзах (11) Хортой бодистой харьцах үед зохих хамгаалах хэрэгслийн ашиглаж буй эсэхийг хянан баталгаажуулах. (12) Тохиолдлоор хордсон тохиолдолд ашиглах бэлтгэлийг хангаж ойрхон цэвэр ус хадгалах, хамтран ажиллагчдадаа ямар төрлийн пестицид ашиглаж буй болон шошго тэмдэглэгээ нь хаана байгааг хэлэх. (13) Хэрвээ пестицидээр амьсгалсан бол, тухайн ажилчныг нэн даруй цэвэр агаарт гаргах. (14) Сав баглаа боодолд сонин болон бусад галд амархан шатах материал ашиглахаас зайлсхийх.
Олон нийтийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдал	(1) Олон нийтийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдал - үндэсний холбогдох стандарт, Дэлхийн Банкны орчин ба нийгмийн аюулгүй байдлын ерөнхий шаардлага, удирдамжтай нийцээн байх
Ажиллах нөхцөл	(1) Хөдөлмөр, ажиллах нөхцөлтэй холбоотой үндэсний хөдөлмөрийн стандартуудыг дагаж мөрдөх (2) Хөдөлмөрийн төлөөлөлтэй холбоотой үндэсний хөдөлмөрийн стандартуудыг дагаж мөрдөх (3) Орон нутгийн иргэд, олон нийттэй сайн харилцаа тогтоох (4) Монгол Улсын хуулийн дагуу хөдөлмөр эрхлэх зөвшөөрөгдсөн наснаас бага насны хүүхэд ажиллуулахгүй байх (5) 2008 онд баталсан жагсаалтын дагуу хүүхэд ажиллахыг хориглосон ажил мэргэжилд бага насны хүүхэд ажиллуулахгүй байх